

Aanleiding

Het zeer hoge fietsgebruik maakt dat Nederland in internationaal perspectief vaak als bron van inspiratie dient voor beleidsmakers die er naar streven om het fietsen elders te stimuleren. Er is echter betrekkelijk weinig bekend over de oorzaken die ten grondslag liggen aan de populariteit van de fiets als typisch Nederlands vervoermiddel. Ook over sociale en ruimtelijke verschillen in fietsgebruik en over trends in fietsen zijn er meer vragen dan antwoorden. Daarnaast is er weinig kennis over de effectiviteit van beleidsmaatregelen die kunnen bijdragen aan het stimuleren van het fietsgebruik. Dit gebrek aan kennis in fietsenpatronen, fietstrends, en de effectiviteit van het fietsbeleid beperkt de mogelijkheden om te leren van Nederland als voorbeeld voor andere steden en landen. Om deze kennisleemte op te vullen, is in dit onderzoek uitgebreid gekeken naar de ruimtelijke en sociale differentiatie van fietspatronen en fietstrends binnen Nederland. Daarnaast is de effectiviteit van het Nederlandse fietsbeleid onderzocht op basis van de maatregelen van 22 middelgrote steden sinds 2000.

Uitkomsten en aanbevelingen

Ruimtelijke en sociale verschillen en trends

1. De verschuiving van de bevolking naar stedelijke gebieden ('re-urbanisatie') heeft geleid tot een groei van de aantallen fietsers en fietsgebruik in stedelijke gebieden, terwijl het fietsen op het platteland een dalende tendens vertoont.
2. Het fietsgebruik blijkt gevoelig voor veranderingen in de samenstelling van de bevolking: met name het aandeel ouderen (meer fietsgebruik) en het aandeel niet-westerse allochtonen (minder fietsgebruik) is hierbij van belang.
3. Het fietsgebruik blijkt per hoofd van de bevolking vooral toe te nemen onder enerzijds jonge volwassenen woonachtig in stedelijke gebieden en anderzijds babyboomers.

Prestaties van stedelijk fietsbeleid

- De effectiviteit van het fietsbeleid hangt samen met de combinatie van een aantal uiteenlopende voorwaarden, waaronder:
- een goede organisatie en uitvoering van fietsbeleid (met name het hebben van doelen die kunnen worden gemeten en gemonitord alsmede een succesvolle implementatie van voorgenomen beleidsmaatregelen lijkt van belang);
- ruimte voor experimentele maatregelen;
- sterk leiderschap.

In aanvulling en in combinatie met de bovenstaande voorwaarden voor goed beleid lijkt ook verbetering van de infrastructuur voor fietsers van belang, alsmede het tegelijkertijd verminderen van de aantrekkelijkheid van het gebruik van alternatieven zoals de auto (bijvoorbeeld door verhoging van parkeertarieven en uitbreiding van het gebied van betaald parkeren). Tenslotte laten de onderzoeksresultaten zien dat succes ook mede beïnvloed wordt door externe omstandigheden, zoals sociaal-demografische ontwikkelingen.

Implicaties

De onderzoeksresultaten onderstrepen de noodzaak van een gedifferentieerde aanpak voor het bevorderen van fietsen en het ontwikkelen van beleid dat kan inspelen op locatie- en groepsspecifieke bedreigingen en kansen.

Verder onderstrepen de resultaten dat er geen eenvoudig en eenduidig recept bestaat voor het ontwerpen van effectief fietsbeleid en dat de doeltreffendheid van het beleid mede afhankelijk is van een combinatie van verschillende en soms zeer uiteenlopende voorwaarden. Aanvullend onderzoek is nodig voor een nadere duiding van de krachten die ten grondslag liggen aan de waargenomen trends en om de effectiviteit van mogelijke beleidsstrategieën verder aan te scherpen.

